

Vedrørende høring over udkast til forslag til ændring af lov om assisteret reproduktion (Fertilitetsbehandling til andet barn og lovliggørelse af partnerægdonation uden sundhedsfaglig begrundelse)

Det Ethiske Råd takker for modtagelsen af ovennævnte høring, som er blevet behandlet på et rådsmøde d. 22. august 2024. Det Ethiske Råd har ikke bemærkninger til forslaget om fertilitetsbehandling til andet barn, idet rådet primært betragter det som udtryk for en politisk-økonomisk prioritering. Rådets bemærkninger angår derfor udelukkende forslaget om lovliggørelse af partnerægdonation uden sundhedsfaglig begrundelse på private fertilitetsklinikker mod egen betaling.

Overordnede kommentarer til lovforslaget:

Spørgsmålet om dobbeltdonation, som partnerægdonation er en form af, er et, Det Ethiske Råd har beskæftiget sig med over flere omgange, både i 2016 og senest i forbindelse med rådets udtalelse om Surrogatmoderskab i Danmark fra 2023. Hver gang rådet har beskæftiget sig med emnet, har rådet været delt, og det er også tilfældet denne gang.

Alle rådsmedlemmer finder lovforslagets hensigt om at "anerkende, at der i dag findes mange forskellige familiemønstre" (s. 11) prisværdig. Det er i dag en kendsgerning, at familier kan se ud på mange måder, og så længe familiedannelserne ikke skader de involverede parter på uforsvarlig vis, fortjener de at blive anerkendt socialt. På trods af denne enighed, ser rådsmedlemmerne dog forskelligt på det konkrete forslag, idet:

- 1) Et flertal af rådsmedlemmerne ser positivt på det konkrete forslag som et middel til at understøtte en styrkelse af lesbiske pars reproduktive frihed.
- 2) Et mindretal anerkender hensigten om at understøtte lesbiske pars reproduktive frihed, men finder, at en række konsekvenser – bl.a. for

barnets tarv - er for uafklarede, til at de kan støtte forslaget i dets nuværende form.

Uddybende kommentarer til lovforslaget

Ad 1) Styrkelse af reproduktiv frihed

De rådsmedlemmer, som støtter forslaget, ser ikke noget til hinder for, at det i forbindelse med partnerægdonation bør være op til parret at vurdere, om de finder det værd at løbe den ekstra sundhedsmæssige risiko, som er forbundet med ægdonation, for at få opfyldt deres drøm om en familie, hvor begge parter har en biologisk tilknytning til barnet. Så længe de er tilstrækkeligt oplyst om de relevante risici og mindst én donor er ikkeanonym, er det nemlig rådsmedlemmernes vurdering, at risici for både parret og barnet er af en sådan størrelsesorden, at det ikke kan begrunde en begrænsning af parrets reproduktive frihed. Samtidig finder rådsmedlemmerne også, at det, at ønsket om at gøre brug af dobbeltdonation ikke er sundhedsfagligt begrundet gør det fornuftigt, at behandlingen kun kan finde sted på private fertilitetsklinikker mod egen betaling.

Ad 2) Barnets tarv

De rådsmedlemmer, som ikke kan bakke op om lovforslaget, har i varierende grad lagt vægt på hensynet til de sundhedsmæssige og/eller identitetsmæssige risici for barnet. Rådsmedlemmerne anerkender, at det i udgangspunktet står myndige personer frit for på et oplyst grundlag at gøre, hvad de vil, så længe det ikke skader andre. Men i det konkrete tilfælde finder de som sagt, at de sundhedsmæssige og/eller identitetsmæssige risici for barnet er så betydningsfulde, at det ikke kan opvejes af parrets ønske om en biologisk tilknytning til barnet.

Afsluttende bemærkning om ligestillingsargumenter

Som det fremgår, har ingen af rådsmedlemmerne gjort brug af ligestillingsargumenter, selvom sådanne argumenter anvendes i lovforslaget, hvor det bl.a. anføres, at "med den foreslåede ordning vil den kvinde, som donerer sit æg til sin kvindelige partner, blive ligestillet med en mand, som i et heteroseksuelt parforhold donerer sin sæd til sin kvindelige partner" (s. 13). Når rådsmedlemmerne ikke har gjort brug af den slags ligestillingsargumenter, så skyldes det, at det efter rådets mening ikke giver mening at tale om, at en mand i et heteroseksuelt parforhold 'donerer' sin sæd til sin kvindelige partner. Det er netop derfor, at lov om assisteret reproduktion definerer *dobeltdonation* ved, at ægcellen ikke stammer fra den kvinde, der skal føde barnet, og *sæden ikke stammer*

fra hendes partner. For det er ifølge loven kun, hvis sæden ikke stammer fra kvindens partner, at man kan tale om sæddonation.

Fordi det anvendte ligestillingsargument er problematisk, rejser forslaget, som rådsmedlemmerne ser det, et spørgsmål om, hvorvidt en indførsel af en særlig dispensation for lesbiske par fra det generelle krav om sundhedsfaglig begrundelse i forbindelse med dobbeltdonation, er diskriminerende mod heteroseksuelle par og enlige kvinder, for hvem der stadig er et krav om sundhedsfaglig begrundelse i forbindelse med dobbeltdonation. Hvorfor skal lesbiske par – men ikke heteroseksuelle par eller enlige kvinder – have lov til at gøre brug af dobbeltdonation uden, at der foreligger en sundhedsfaglig begrundelse?

En mulig forklaring kunne være, at der er forskel på det menneskesyn, som kan siges at komme til udtryk i forbindelse med de forskellige former for dobbeltdonation. Når et lesbisk par vil gøre brug af dobbeltdonation uden sundhedsfaglig begrundelse synes det dominerende motiv at være et ønske om, at barnet er et biologisk produkt af begge parter – af deres kærlighed til hinanden. Da det på nuværende tidspunkt ikke er muligt at udvikle en sædcelle fra den ene kvindes celler og bruge en ægcelle fra den anden kvinde, og man ikke kan lave et barn ud af to ægceller, er deres bedste middel til at komme så tæt på den biologiske sammensmeltning af to individer, som finder sted ved en graviditet i et heteroseksuelt par, hvor der ikke anvendes donerede celler, altså at den ene kvinde donerer et æg til den anden, som så bærer og føder barnet. Og et mere velbegrundet bud på, hvorfor man bør tillade partnerægdonation kunne netop være, at det drejer sig om en tilnærmelse til det ideal om en naturlig sammensmeltning af to ligeværdige parter, som synes at være forudsat i lov om assisteret reproduktion. Det vil nemlig også kunne forklare, hvorfor det ikke kan forsvares at tillade enlige kvinder og heteroseksuelle par at gøre brug af dobbeltdonation uden sundhedsfaglig begrundelse. For hvis en enlig kvinde eller et heteroseksuelt par ikke ønsker at gøre brug af deres egne kønsceller, selvom de sundhedsfagligt set ikke fejler noget, så kan det være nærliggende at se det som et udtryk for, at de ikke betragter sig selv som ligeværdige mennesker, der har lige så stor ret og grund til at reproducere sig, som alle andre mennesker.

At man kan begrunde en særbehandling af lesbiske par med henvisning til sådanne ideer, betyder dog ikke, at det etisk set er forsvarligt. For hvis man ikke er enig i det ideal, som synes forudsat i lov om assisteret reproduktion, kunne man lige så godt argumentere for, at idealet burde ændres, så der bliver lige adgang til brug af dobbeltdonation uden sundhedsfaglig begrundelse for både lesbiske par, heteroseksuelle par og enlige kvinder. Hvilken vej man bør gå, er dog ikke noget, rådet har taget stilling til i denne omgang, men det vil gerne pege på problemstillingen, ligesom det afslutningsvis også gerne vil gøre opmærksom på, at det at mennesker er biologiske væsener nogle gange kan give anledning til svære etiske dilemmaer, for så vidt som det i visse tilfælde kan gøre det svært på

konsistent vis at lovgive sig ud af den kendsgerning, at det nogle gange er et biologisk vilkår, at man ikke kan være biologisk ophav til sit eget barn.